

Raad voor de
rechtspraak

De minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
mevr. H. Bruins Slot
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Afdeling strategie

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

datum 12 april 2023
e-mail wetgeving.rvdr@rechtspraak.nl
onderwerp Advies wetsvoorstel aanscherping strafbaarstelling ronselen

t (088) 361 00 00
f (088) 361 00 22
www.rechtspraak.nl

Geachte mevrouw Bruins Slot,

Bij brief van 17 februari 2023, verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') advies uit te brengen inzake artikel I, onderdelen D en E van het Wetsvoorstel aanscherping strafbaarstelling ronselen en vereisten toewijzing restzetels (het 'Wetsvoorstel').

HET WETSVOORSTEL

Dit Wetsvoorstel voorziet in een wijziging van de Kieswet. Ten eerste wordt voorgesteld de strafbaarstelling van ronselen van volmachtstemmen te wijzigen (artikel Z8 Kieswet).

Die bepaling luidt nu: *Degene die stelselmatig personen aanspreekt of anderszins persoonlijk benadert ten einde hen te bewegen het formulier op hun stempas, bestemd voor het stemmen bij volmacht, te ondertekenen en deze pas af te geven, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van de derde categorie.*

De nieuw voorgestelde bepaling luidt: *'Degene die een persoon aanspreekt of anderszins benadert met het oogmerk hem te bewegen het formulier op zijn stempas, bestemd voor het stemmen bij volmacht, te ondertekenen en deze pas af te geven, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de derde categorie.'*

De strafbaarstelling wordt dus ruimer, de maximale straf verhoogd en het wordt een misdrijf (in plaats van een overtreding).

Voorts ziet het wetsvoorstel op een aanpassing van de vereisten voor de toekenning van restzetels bij gemeenteraadsverkiezingen, maar over dat gedeelte van het Wetsvoorstel is de Raad geen advies gevraagd.

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.¹

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklust van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechteren zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

Raad voor de
rechtspraak

datum 12 april 2023
pagina 2 van 3

ADVIES

Het voorgestelde artikel Z8 van de Kieswet beoogt een verruiming van de strafbaarstelling van ronselen. Eén van de vereisten voor de strafbaarstelling van het ronselen in het huidige artikel Z8 is de stelselmatigheid. In het voorgestelde artikel Z8 komt deze eis te vervallen. Ook het incidenteel benaderen van kiezers om bij volmacht te stemmen is onwenselijk, aldus de MvT (pagina 3, tweede alinea). Daarbij geldt dat door het opnemen van de woorden “met het oogmerk” wordt geëxpliciteerd dat degene die een ander benadert of aanspreekt, alleen strafbaar is als hij beseft en mede beoogt dat zijn handelen tot gevolg heeft dat deze persoon een volmacht afgeeft (MvT, pagina 3, derde alinea). In het aangehaalde voorbeeld wordt ervan uitgegaan dat de benaderde persoon de gelegenheid heeft en geboden wordt zelf (niet bij volmacht) te stemmen. Er zijn situaties denkbaar waarin dat minder duidelijk ligt. Bijvoorbeeld de – doorgaans niet als ronselen beschouwde – situatie dat kinderen hun ouders, van wie de kinderen weten dat zij niet meer zelf kunnen stemmen, benaderen met de vraag of zij, de kinderen, voor hen, de ouders, zullen stemmen, wat noodzakelijkerwijs meebrengt dat de ouders daartoe een volmacht moeten afgeven. De voorgestelde strafbaarstelling lijkt zo ruim te zijn dat deze situatie daaronder valt. Uit de toelichting blijkt echter niet of dit is onderkend en beoogd. De Raad adviseert de MvT te voorzien van een nadere toelichting op dit punt.

Voorts blijkt uit de MvT niet eenduidig hoe de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties de ernst van het ronselen van volmachtstemmen ziet, afgezet tegen de ernst van andere kiesrechtdelicten. De minister stelt voor om het ronselen van volmachten als misdrijf te beschouwen, met een strafmaximum van zes maanden gevangenisstraf of een geldboete van de derde categorie. De strafbedreiging voor het ronselen van een volmacht wordt hiermee gelijk gesteld aan (onder andere) de straf op het omkopen van een kiezer om een volmacht te geven tot het uitbrengen van zijn stem (art. Z4 lid 1 Kieswet). De minister noemt dit evenwichtiger. Er wordt echter geen wijziging van artikel Z5 Kieswet voorgesteld, zodat een veroordeling voor het ronselen van volmachtstemmen niet kan leiden tot de ontzetting van bepaalde rechten, terwijl dat bij een veroordeling voor het ‘kopen’ van een volmachtstem wel kan. De Raad adviseert de MvT ook op dit punt te voorzien van een nadere toelichting.

WERKLAST

De Raad verwacht geen substantiële gevolgen voor de werklast.

CONCLUSIE

Raad voor de
rechtspraak

datum 12 april 2023
pagina 3 van 3

De Raad voor de rechtspraak heeft geen zwaarwegende bezwaren tegen het Wetsvoorstel, maar geeft u in overweging om het Wetsvoorstel op de in dit advies genoemde onderdelen te verduidelijken of aan te passen

TOT SLOT

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het Wetsvoorstel, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het *Staatsblad*. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

Peter Pulles
Lid Raad voor de rechtspraak